

Molitva za jedinstvo kršćana u molitvenoj osmini i tijekom cijele 2011. godine

Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama (Dj 2, 42)

PAPINSKO VIJEĆE ZA PROMICANJE JEDINSTVA KRŠĆANA POVJERENSTVO "VJERA I
USTROJSTVO" SVJETSKOG VIJEĆA CRKAVA

Uredio: JURE ZEČEVIĆ

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST / VIJEĆE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA
EKUMENIZAM I DIJALOG

ORGANIZATORIMA MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA
NASTOJANJE OKO JEDINSTVA: TIJEKOM ČITAVE GODINE

Doba u godini kada se tradicionalno organizira Molitvena osmina za kršćansko jedinstvo održava se od 18. do 25. siječnja. Te je datume još 1908. predložio Paul Wattson kako bi obuhvatio razdoblje između blagdana Katedre svetoga Petra (nakon liturgijske reforme u Katoličkoj Crkvi slavi se 22. veljače) i blagdana Obraćanja svetoga Pavla, i koji stoga nose i simbolično značenje. Na južnoj Zemljinoj polutki, gdje je siječanj blagdansko vrijeme, Crkve često Molitvenu osminu prakticiraju u koje drugo doba godine, najčešće oko blagdana Duhova (kako je to preporučio pokret Vjera i ustrojstvo još 1926. godine), što je također znakovito vrijeme za molitvu za jedinstvo Crkve.

Molitva za kršćansko jedinstvo, međutim, nije ograničena samo na jedan tjedan godišnje. Neka svaka sredina bude prilagodljiva glede vremena u kojem obilježava Osminu, i neka se ovdje ponudeni materijal shvati kao poziv da se tijekom cijele godine pronalaze prigode u kojima će se zajedničkom molitvom za puno jedinstvo kršćana, koje Krist hoće, izražavati mjera među Crkvama već dosegnuta zajedništva.

PRILAGODBA TEKSTA

Materijal koji se može naći u ovoj knjižici ponuđen je uz očekivanje da će, gdje je god moguće, biti prilagođen za uporabu na mjesnoj razini. Pritom valja voditi računa o liturgijskoj praksi i pobožnosti te o ukupnu društvenom i kulturnom kontekstu odnosno sredine. Takva prilagodba treba biti u ekumenskom duhu.

Negdje već postoje ekumenske strukture koje će prilagoditi materijal. Nadamo se da bi potreba za prilagodbom teksta mogla potaknuti uspostavljanje takvih struktura i ondje gdje ih još nema.

KORIŠTENJE MATERIJALA ZA MOLITVENU OSMINU

- Crkvama i kršćanskim zajednicama koje zajedno obilježavaju Molitvenu osminu jednim zajedničkim bogoslužjem na raspolaganju je Red slavlja za Ekumensko bogoslužje.
- Crkve i kršćanske zajednice također mogu materijal pripremljen za Molitvenu osminu uvrstiti u vlastita bogoslužja. Molitve koje se nalaze u Redu slavlja, u Osam dana ili pak među dopunskim molitvama mogu se primjereno iskoristiti i u vašoj sredini.
- Zajednice koje Molitvenu osminu obilježavaju bogoslužjima tijekom svih dana Osmine, mogu se poslužiti materijalima objavljenima u dijelu pod naslovom Osam dana.

- Oni koji žele organizirati biblijska proučavanja na temu Molitvene osmine, mogu kao temelj uzeti biblijske tekstove i razmišljanja uz Osam dana. Razgovor može svakoga dana voditi prema završetku u vidu zagovorne molitve vjernika.
- Za one pak koji žele samostalno moliti, materijal može poslužiti usmjeravanju njihovih molitvenih nakana. Premda mole samostalno, bit će svjesni da su u zajedništvu sa svima koji diljem svijeta mole za veće vidljivo jedinstvo Kristove Crkve.

TEMELJNI BIBLIJSKI TEKST SVJETSKE MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2011.

BIJAHU POSTOJANI U NAUKU APOSTOLSKOM, U ZAJEDNIŠTVU, LOMLJENJU KRUHA I MOLITVAMA / Dj 2, 42-47

„Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. Strahopoštovanje obuzimaše svaku dušu: apostoli su činili mnoga čudesa i znamenja. Svi koji prigrljše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali porazdijelili svima kako bi tko trebao. Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. Gospodin je pak danomice zajednici pridruživao spasenike.”

UVOD U TEMU ZA 2011. GODINU

Djela apostolska 2,42-47

Crkva u Jeruzalemu - jučer, danas, sutra

Prije dvije tisuće godina, prvi Kristovi učenici okupljeni u Jeruzalemu iskusili su izlivanje Duha Svetoga za Pedeseticu i bili sabrani u jedinstvo koje tvori Tijelo Kristovo. U tom događaju kršćani svakog vremena i mjesta vide svoje izvorište kao zajednica vjernih, pozvana da zajedno naviješta Isusa Krista kao Gospodina i Spasitelja. Iako je prva jeruzalemska Crkva iskusila teškoće, kako izvanjske tako i unutarnje, njeni su članovi ustrajali u vjernosti i zajedništvu, u lomljenju kruha i molitvama.

Nije teško uvidjeti da se stanje prvih kršćana u Svetom gradu odražava u stanju crkava u Jeruzalemu danas. Današnja zajednica kuša mnoge radosti i tuge rane Crkve; njenu nepravdu i nejednakost, njene podjele, no i njenu vjernu ustrajnost i priznanje šireg jedinstva među kršćanima.

Crkve u Jeruzalemu pružaju nam viđenje što znači čeznuti za jedinstvom, čak i usred velikih poteškoća. Pokazuju nam da poziv na jedinstvo može biti više od pukih riječi i da nas uistinu može usmjeriti prema budućnosti u kojoj anticipiramo i pomažemo graditi nebeski Jeruzalem.

Potreban je realizam za ostvarenje tog viđenja. Odgovornost za podjele leži u nama; one su rezultat naših vlastitih čina. Trebamo promijeniti našu molitvu, tražeći Boga da nas izmijeni kako bismo mogli aktivno raditi za jedinstvo. Već smo dovoljno spremni za molitvu za jedinstvo, no ona lako može postati zamjena za djelovanje kojim se ostvaruje. Nije li moguće da smo upravo mi smetnja jedinstvu priječeći Duha Svetoga; da naša vlastita samodostatnost i oholost sprječava jedinstvo?

Poziv na jedinstvo crkvama širom svijeta ove godine dolazi iz Jeruzalema, majke Crkve. Svjesne svojih vlastitih podjela i potrebe da učine više za jedinstvo Tijela Kristova, crkve u

Jeruzalemu pozivaju sve kršćane da ponovno otkriju vrijednosti koje su povezivale ranokršćansku zajednicu u Jeruzalemu, posvećenu apostolskom nauku i zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. Taj izazov leži pred nama.

Kršćani Jeruzalema pozivaju braću i sestre da im ovaj tjedan molitve bude prilika da obnove posvećenost radu na istinskom ekumenizmu, utemeljenom u iskustvu rane Crkve.

Četiri elementa jedinstva

Molitve Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana 2011. godine pripremili su kršćani iz Jeruzalema, uzevši za temu Djela apostolska 2,42 „Bijahu postojani u nauku apostolskom, zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama". Ova je tema poziv na povratak počecima prve crkve u Jeruzalemu; poziv na nadahnuće i obnovu, vraćanje bitnostima vjere; poziv je na prisjećanje na vremena kad je crkva još bila jedna. Unutar ove teme predstavljaju nam se četiri elementa koji su bili obilježja rane kršćanske zajednice, no koji su također bitni za život kršćanske zajednice gdje god bila. Kao prvo, apostoli su prenosili Riječ. Drugo, zajedništvo (koinonia) je bilo važno obilježje ranih vjernika kadgod su se sastajali. Treće obilježje rane Crkve bila je Euharistija („lomljenje kruha"), spomen Novog Saveza kojeg je Isus donio svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Četvrti je vid postojana molitva. Ova su četiri elementa stupovi života crkve i njenog jedinstva.

Kršćanska zajednica u Svetoj zemlji želi istaknuti ova četiri temeljna elementa uzdižući molitve Bogu za jedinstvo i živost crkve širom svijeta. Kršćani Jeruzalema pozivaju svoje sestre i braću po svem svijetu da im se pridruže u molitvi dok se bore za pravednost, mir i napredak svih naroda svoje zemlje.

Teme za osam dana

U temama osam dana može se razaznati jedan put vjere. Od svojih prvih početaka u gornjoj sobi, rana kršćanska zajednica kuša izlivanje Duha Svetoga, koje ju osposobljava za rast u vjeri i jedinstvu, u molitvi i djelovanju, ne bi li uistinu postala zajednica Uskrsnuća, sjedinjena s Kristom u njegovoj pobjedi nad svime što nas dijeli međusobno i od njega. Crkva u Jeruzalemu tada postaje svjetionikom nade, predokus nebeskog Jeruzalema, pozvana da pomiri ne samo naše crkve već i sve narode. Ovim putem vodi Duh Sveti, koji prve kršćane privodi spoznanju istine o Isusu Kristu i koji ranu Crkvu ispunja znakovima i čudesima na udivljenje mnogih. Nastavljajući svoj put, kršćani Jeruzalema okupljaju se s pobožnošću slušati Riječ Božju razloženu u nauku apostolskom, zbližavajući se u zajedništvu slavljenjem svoje vjere u sakramentima i molitvi. Ispunjena snagom i nadom Uskrsnuća, zajednica slavi svoju sigurnu pobjedu nad grijehom i smrću tako da ima hrabrosti i viđenje da sama bude oruđem pomirenja, nadahnjujući i izazivajući sve ljude da nadvladaju podjele i nepravde koje ih tlače.

Prvi dan ističe porijeklo majke Crkve u Jeruzalemu, razjašnjavajući njen kontinuitet s Crkvom širom svijeta danas. Podsjeća nas na srčanost rane Crkve u svjedočenju istine, upravo kao što mi danas moramo raditi na pravdi u Jeruzalemu i u ostatku svijeta.

Drugi nas dan podsjeća na to je prva zajednica, sabrana na Pedeseticu okupljala unutar sebe ljude raznih podrijetla, baš kao što današnja crkva u Jeruzalemu predstavlja bogatu raznolikost kršćanskih predaja. Naš je izazov danas postići veće vidljivo jedinstvo na način koji obuhvaća naše razlike i predaje.

Treći dan gleda na prvi element jedinstva – Riječ Božju prenošenu po nauku apostola. Jeruzalemska nas Crkva podsjeća na to da nas ovaj nauk, bez obzira na naše podjele, tjera da se posvetimo u međusobnoj ljubavi i vjernosti jednom tijelu koje je Crkva.

Četvrti dan naglašava zajedništvo kao drugi izraz jedinstva. Upravo kao što su rani kršćani imali sve zajedničko, Crkva u Jeruzalemu poziva braću i sestre u Crkvi da dijele dobra i terete radosna i velikodušna srca, tako da nitko ne ostane u potrebi.

Peti dan izriče treći element jedinstva – lomljenje kruha – koje nas združuje u nadi. Naše željeno jedinstvo, uz udioništvo u svetome, mora uključivati ispravan stav spram moralnog života, ljudske osobe i čitave zajednice. Jeruzalemska Crkva potiče kršćane da se ujedine u „lomljenju kruha“ danas, jer razdijeljena Crkva ne može s autoritetom govoriti o Pravdi i Miru.

Šesti dan predstavlja nam četvrto obilježje jedinstva - kao i Crkva u Jeruzalemu i mi crpimo snagu iz molitve. Naročito Molitva Gospodnja poziva nas u Jeruzalemu, i sve širom svijeta, slabe i jake, da radimo zajedno na pravednosti, miru i jedinstvu ne bi li došlo Kraljevstvo Božje.

Sedmi nas dan vodi ponad četiri elementa jedinstva - Jeruzalemska crkva radosno naviješta Uskrsnuće čak i dok nosi boli Križa. Uskrsnuće Isusovo je za kršćane u Jeruzalemu danas nada i snaga koja im omogućava da ostanu postojani u svom svjedočenju, radeći za mir i pravdu u Gradu Mira.

Osmi dan zaključuje put pozivom iz Jeruzalemskih crkava na obuhvatniju službu pomirenja. Čak i ako kršćani postignu jedinstvo među sobom, njihov posao nije završen, jer se trebaju pomiriti s drugima. U jeruzalemskom kontekstu ovo se odnosi na Palestince i Izraelce; u drugim su zajednicama kršćani izazvani tražiti pravednost i pomirenje u svom vlastitom kontekstu.

Tema svakog dana stoga nije izabrana samo da nas podsjeti na povijest rane Crkve, nego da nam u svijest dovede i iskustvo kršćana u Jeruzalemu danas te da nas sve pozove na promišljanje kako uklopiti to iskustvo u život naše mjesne kršćanske zajednice. Tijekom ovog osmodnevnog puta kršćani Jeruzalema pozivaju nas da naviještamo i svjedočimo da će nas to Jedinstvo – u najpunijem smislu vjernosti nauku apostola, zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama – osposobiti da zajedno prevladamo zlo, ne samo u Jeruzalemu, već i širom svijeta.

PRIPREMA MATERIJALA ZA MOLITVENU OSMINU ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2011.

Početni rad koji je doveo do ove knjižice djelo je skupine kršćanskih poglavara iz Jeruzalema. Okupili su se na poziv Svjetskog vijeća crkava. Rad im je olakšao Jeruzalemski međucrkvni centar. Željeli bismo posebice zahvaliti onima koji su pridonijeli radu:

Njegovo blaženstvo latinski patrijarh u miru, Mihael Sabbah
Preuzvišeni biskup Munib Younan, iz Evangeličke luteranske crkve u Jordanu i Svetoj zemlji

Vič. Naim Ateek, iz Episkopalne crkve u Jeruzalemu i Bliskom istoku

Vič. Frans Bouwen, iz Katoličke crkve

Brat Alexander, iz Grčkog pravoslavnog patrijarhata u Jeruzalemu

Brat Jamal Khader, s Betlehenskog sveučilišta

Gosp. Michael Bachnam, iz Sirsko-pravoslavnog patrijarhata Antiohije

Gđa. Nora Karmi, iz Armenske pravoslavne crkve

Gosp. Yusef Daher, iz Melkitske grkokatoličke crkve.

Predstavljani tekstovi dovršeni su tijekom sastanka međunarodne pripremne skupine koju su postavili Svjetsko vijeće crkava, odbor Vjera i ustrojstvo te Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana Katoličke crkve.

Sastanak pripremne skupine održao se u samostanu Svetog Kristofora u Saydnayai u Siriji.

Sudionici žele uputiti svoju zahvalu i Njegovu blaženstvu Ignaciju IV, grčkom

pravoslavnom patrijarhu Antiohije te njegovu osoblju u Damasku i Saydnayai na njihovoj toploj dobrodošlici i velikodušnom gostoprimstvu, kao i crkvenim poglavarima različitih kršćanskih tradicija na potpori i ohrabrenju.

EKUMENSKO MOLITVENO SLAVLJE

Uvod u ekumensko molitveno slavlje

Uvod u ekumensko slavlje

"Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama."

(Djela 2,42)

Ovogodišnja tema, koju su crkve u Jeruzalemu predložile za razmatranje, poziva kršćane posvuda da zastanu i promisle o svojoj vezi s majkom Crkvom u Jeruzalemu, ne bi li tako na nov način mogle vidjeti svoju vlastitu situaciju. Iz ove su Jeruzalemske zajednice rođene sve druge zajednice. Zemaljska zajednica Jeruzalema predoblik je nebeskog Jeruzalema gdje će svi narodi biti sabrani pred prijestoljem Jaganjčevim u vječnoj slavi i štovanju Boga.

Kršćani Jeruzalema pozivaju nas da na našim ekumenskim okupljanjima u 2011. godini razmatramo važnost postojanosti u nauku apostolskom, zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama; elementima koji nas sjedinjuju, iako mnoge, u jedno Tijelo Kristovo. Crkve u Jeruzalemu traže da ih se sjetimo u njihovoj neizvjesnoj situaciji i da molimo za pravednost koja će donijeti mir u Svetu Zemlju. Ovdje predstavljena ekumenska liturgija smjera podizanju osnovne dimenzije kršćanskog svjedočanstva – ljubavi u službi Evanđelja pomirenja s Bogom i sa cijelim čovječanstvom i stvorenjem.

Red službe

Red službe podijeljen je na: (I) okupljanje, (II) slavlje Riječi Božje, (III) molitve pokajanja i mira, (IV) litanije kršćanskog jedinstva i (V) poslanje.

I) Okupljanje

Slijedeći mjesne običaje, prigodni simboli mogu se donijeti naprijed i smjestiti ispred zbora za vrijeme pjevanja uvodne pjesme. Nakon uvodnog pozdrava predsjedatelja, nekoliko riječi dobrodošlice može se uputiti zajednicama i poglavarima okupljenima na slavlju.

Zbor se potom poziva da se pripravi na slavu i hvalu Boga po uvodnim rečenicama i uvodnom molitvom u obliku litanije na tradicionalni istočni način.

II) Slavlje Riječi Božje

Čitanje iz Djela apostolskih je središnje i oko njega se organiziraju sljedeći dijelovi službe. U odabiranju teksta iz Djela apostolskih, pripremni odbor iz Jeruzalema želio je istaknuti ideju vjernosti nauku apostolskom i zajedništvo u svemu kao ključ kršćanskog jedinstva. Homilija može razviti ove teme, kao i naglasiti potrebu da kršćani širom svijeta molitvama podupiru sestre i braću koja svjedoče Evanđelju ljubavi u Svetom gradu.

Nakon homilije može uslijediti period meditacije, u tišini ili praćene glazbom. Može se prikupiti milostinja ili kolekta za pomoć kršćanima ili njihovim institucijama (škole, bolnice, isl.) te poslati prikladnoj kršćanskoj organizaciji.

III) Molitva pokajanja i pomirenja

Tijekom ove molitve može se odviti simbolička gesta.

Prva mogućnost: Nekoliko svijeća, donesenih na početku liturgije i postavljenih ispred zbora, mogu se gasiti jedna po jedna nakon svakog zaziva pokorničke molitve ostavljajući samo jednu Pashalnu ili Kristovu svijeću upaljenu dok se gase sva svjetla u crkvi. Na zaključenju mira male svijeće mogu se podijeliti prisutnima. Nakon ispovijesti vjere, u nicejskom ili apostolskom obliku, ili neke druge tradicionalne ispovijesti neka uslijedi pružanje mira u polutama. Tada neka se upale ugašene svijeće (s Pashalne ili Kristove svijeće) jedna po jedna slijedeći zazive u litaniji kršćanskog jedinstva. Neke se potakne sudionike da ponesu kući svijeće koje su primili te da ih pale svake večeri tijekom osmine, pa i da ih, ako je zgodno, postavljaju u prozore kao nastavak ovog molitvenog bdijenja i spomen kršćana u Svetoj zemlji i drugdje koji trpe poradi svoje vjere.

Druga mogućnost: Skupina (primjerice djece/mladih) neka unaprijed pripremi „mozaik“ (sliku Kristovu, križ, sliku crkve ili koji drugi prigodni znak jedinstva) i razreže ga na veće dijelove. Tijekom litanije kršćanskog jedinstva, predstavnici raznih prisutnih zajednica neka slože dio po dio ovaj mozaik u okvir ispred čitavoga zbora. Na zaključenju litanije mozaik će predstavljati jedinstvo svijetu u jednom tijelu Kristovu s raznolikošću kao bogatim darom kojeg Bog daruje crkvama.

Treća mogućnost: Članovi svake zajednice mogu nakon svakog zaziva pokorničke molitve prinijeti tamjan kao znak Božjeg milosrđa koje pokriva naše grijeha i Božje milosti koja nas liječi. Posudica s upaljenim ugljenom može se smjestiti u središte zbora ili tik do mjesta s kojeg se proglašavaju svetopisamska čitanja. Nakon svakog priznanja grješnosti čitač ili drugi član zbora će smjestiti malo tamjana na ugljen. Ova gesta predstavlja raspoloživost zbora da prizna grijeha i primi odgovor Božjeg milosrđa.

IV) Molitveni zazivi za jedinstvo kršćana

Nadahnuće za ove zazive došlo je iz situacije crkava u Jeruzalemu. Ipak, ovisno o mjesnoj situaciji može se nadomjestiti ove zazive vlastitima u kojima se vidi nastojanje svakog

mjesta da nadvlada podjele i postigne puno vidljivo jedinstvo. Litanije predvode predsjedatelj i čitač dok zbor svaki put odgovara. Litanije se zaključuju Molitvom Gospodnjom. Svatko ju može moliti na svom jeziku ili na aramejskom, jeziku kojeg koriste neki od kršćana u Svetom gradu danas (vidi Dodatak).

V) Otpust i poslanje

Zbor zaziva blagoslov Božji na svoje članove, koji su poslani kao glasnici Radosne vijesti pomirenja. Služba se može zaključiti pjesmom.

Ekumensko molitveno slavlje

P: Predslavitelj

Č: Čitač

S: Svi

I) Okupljanje (Ulaz)

Ulazna pjesma

Uvod

P: U ime Oca, Sina i Duha Svetoga.

S: Amen.

P: Od svih kršćana u Jeruzalemu vjernicima u NN (navesti zemlju ili grad ili sredinu u kojoj se molitva događa), u Bogu Ocu i Gospodinu Isusu Kristu: Milost vam i mir! (1 Sol 1, 1)

S: Bogu hvala.

Riječ dobrodošlice

P: Bog milosrđa i ljubavi stvorio nas je na svoju sliku.

S: Hvalimo ga i slavimo!

P: Okupili smo se u Njegovo ime, da molimo za uspostavu jedinstva svih onih koji ispovijedaju Njegovoga Sina Isusa Krista kao Gospodina i Spasitelja svijetu.

S: Bože, čuj nas, Bože, usliši nas.

P: Pomozi nam u našoj slabosti i ojačaj nas svojim Duhom Svetim.

S: Pošalji Duha svojega i učini da budemo jedno.

P: Pomolimo se Gospodinu.

Č: Kyrie, kyrie eleison.

P: Milostivi Bog obećao nam je preko svojih proroka da će Jeruzalem biti dom mnogim pucima i majka mnogim narodima. Usliši naše molitve, da Jeruzalem, grad Tvoga pohoda, mogne za sve biti mjesto življenja s Tobom i međusobnog susretanja u miru, molimo Gospodina.

Č: Kyrie, kyrie eleison.

P: Milosrdni Bože, pošalji svoga životodajnog Duha u srce svakog čovjeka, da se barijere koje nas dijele mognu raspasti, sumnje nestati i mržnje prestati, te da ozdravimo od naših razdora kako bi Tvoj narod mogao živjeti u pravdi i miru. Molimo Gospodina.

Č: Kyrie, kyrie eleison.

L.: Bože ljubavi, čuj naše molitve za svoj sveti grad, Jeruzalem. Okončaj njegovo trpljenje i

zacijeli mu rane. Učini ga trajno svojim domom, gradom mira i svjetla za sve narode. Da se očuva sklad u svetom gradu među svim njegovim stanovnicima, molimo Gospodina.

Č: Kyrie, kyrie eleison.

P: Otvori danas naše uši i srca da čujemo tvoju naviještenu Riječ i pomози nam da živimo više vjerno u svemu što radimo i govorimo, na slavu Tvoga imena i poradi širenja Tvoga kraljevstva, Presveto Trojstvo, Oca, Sina i Duha Svetoga.

S: Amen.

II) Slavlje Riječi Božje

P: Premudrost. Pazimo!

Stari Zavjet

Post 33, 1-4

Jakov podiže oči i opazi gdje dolazi Ezav i s njime četiri stotine ljudi. Onda on podijeli svoju djecu među Leu, Rahelu i dvije sluškinje; postavi sluškinje i njihovu djecu na čelo; iza njih Leu i njezinu djecu; a Rahelu i Josipa straga. Sam prođe naprijed, nakloni se do zemlje sedam puta dok se ne primače svome bratu. Ezav mu potrča u susret. Zagrli ga padnuvši mu oko vrata, poljubi ga i zaplaka.

Izaija 58, 6-10

Ovo je post koji mi je po volji, riječ je Jahve Gospoda: Kidati okove nepravedne, razvezivat` spone jarmene, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove; podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onog koga vidiš gola i ne kriti se od onog tko je tvoje krvi. Tad će sinut` poput zore tvoja svjetlost, i zdravlje će tvoje brzo procvasti. Pred tobom će ići tvoja pravda, a Slava Jahvina bit će ti zalaznicom. Vikneš li, Jahve će ti odgovorit, kad zavapiš, reći će: "Evo me!" Ukloniš li iz svoje sredine jaram, ispružen prst i besjedu bezbožnu, dadeš li kruha gladnome, nasitiš li potlačenog, tvoja će svjetlost zasjati u tmuni i tama će tvoja kao podne postati.

Ps 96, 1-13

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu

i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

(ili neka druga pjesma temeljena na Ps 96)

Č: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu!

Pjevaj Gospodinu, sva zemljo!

Pjevajte Gospodinu, hvalite ime njegovo!

Navješćujte iz dana u dan spasenje njegovo,

kazujte poganima njegovu slavu,

svim narodima čudesa njegova.

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu

i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

Č: Velik je Gospodin, hvale predostojan,

strašniji od svih bogova!

Ništavni su svi bozi naroda.

Gospodin stvorio nebesa!

Slava je i veličanstvo pred njim,
sila i sjaj u Svetištu njegovu.

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

Č: Dajte Gospodinu, narodna plemena,
dajte Gospodinu slavu i silu!

Dajte Gospodinu slavu imena njegova!

Prinosite žrtvu i uđite u dvorove njegove,

poklonite se Gospodinu u sjaju svetosti njegove. Strepi pred njim, zemljo sva!

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

Č: Nek` se govori među poganima:
"Gospodin kraljuje!"

Svijet on učvrsti da se ne pomakne,
narodima pravedno upravlja.

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

Č: Raduj se, nebo, i kliči, zemljo!

Neka huči more i što je u njemu!

Nek` se raduje polje i što je na njemu,

neka klikće šumsko drveće pred Gospodinom, jer dolazi, jer dolazi suditi zemlji.

Sudit će svijetu u pravdi

i narodima u istini svojoj.

S: Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
i blagoslivljajte Njegovo sveto ime.

Poslanica

Dj 2, 42-47

Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama.

Strahopoštovanje obuzimaše svaku dušu: apostoli su činili mnoga čudesa i znamenja. Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali porazdijelili svima kako bi tko trebao. Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. Gospodin je pak danomice zajednici pridruživao spasenike.

Aleluja (pjesma)

Evandjelje

Mt 5, 21-26

"Čuli ste da je rečeno starima: Ne ubij! Tko ubije, bit će podvrgnut sudu. A ja vam kažem: Svaki koji se srdi na brata svoga, bit će podvrgnut sudu. A tko bratu rekne `Glupane!`, bit će podvrgnut Vijeću. A tko reče: `Luđače!`, bit će podvrgnut ognju paklenomu." "Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar."

"Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njim na putu, da te protivnik ne preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne bace u tamnicu. Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne

isplatiš do posljednjeg novčića."

Aleluja (pjesma)

Propovijed

Pjesma

III) Molitva kajanja i pomirenja

P: S Crkvama u Jeruzalemu molimo Gospodina - Podsjećajući se da su se vjernici posvetili apostolskom naučavanju i zajedništvu, mi ispovijedamo naš neuspjeh da očuvamo vjernost i zajedništvo. Molimo Gospodina:

S: Gospodine, smiluj se.

P: S Crkvama u Jeruzalemu molimo Gospodina - Podsjećajući se da je strah došao na njih i da su vidjeli mnoga čudesa i znamenja, mi ispovijedamo nedostatak vizije koji nas sprječava da gledamo slavu Tvojih djela u našoj sredini. Molimo Gospodina:

S: Gospodine, smiluj se.

P: S Crkvama u Jeruzalemu molimo Gospodina - Podsjećajući se da su svi koji vjeruju bili združeni, da im je sve bilo zajedničko i na korist onih u potrebi, mi ispovijedamo posjedovanje na štetu siromašnih. Molimo Gospodina:

S: Gospodine, smiluj se.

P: S Crkvama u Jeruzalemu molimo Gospodina - Podsjećajući se da su vjernici provodili mnogo vremena u molitvi i lomljenju kruha u kućama, radosna i velikodušna srca, mi ispovijedamo naš neuspjeh u pogledu ljubavi i velikodušnosti. Molimo Gospodina:

S: Gospodine, smiluj se.

Oprost

P: Rečeno je po proroku Joelu: "Poslije ovoga izliti će Duh svoga na svako tijelo (...) Svi što prizivaju ime Gospodnje spašeni će biti." (usp. Jl 3, 1.5) Kao oni koji iščekuju dolazak Gospodnji također vjerujemo da u Kristu imamo oprostjenje, obnovljenje i upotpunjenje.

Mir

P: Krist je mir naš. On nas je pomirio s Bogom u jedno tijelo na križu; susrećemo se u Njegovo ime i pružamo jedni drugima Njegov mir.

Mir Gospodnji bio uvijek s vama.

S: I s duhom tvojim.

Nicejsko carigradsko vjerovanje

P i S: Vjerujem u jednoga Boga,

Oca svemogućega,

Stvoritelja neba i zemlje,

svoga vidljivoga i nevidljivoga.

I u jednoga Gospodina Isusa Krista,

jedinorođenoga Sina Božjega.

Rođenog od Oca prije svih vjekova.

Boga od Boga, Svjetlo od Svjetla,

Pravoga Boga od pravoga Boga.

Rođena, ne stvorena,

istobitna s Ocem,
po kojemu je sve stvoreno.
Koji je radi nas ljudi
i radi našega spasenja
sišao s nebesa.
I utjelovio se po Duhu Svetomu
od Marije Djevice:
i postao čovjekom.
Raspjet također za nas:
pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.
I uskrsnuo treći dan po Svetom pismu.
I uzašao na nebo:
sjedi s desna Ocu.
I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve,
i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.
I u Duha Svetoga, Gospodina i Životvorca
koji izlazi od Oca (i Sina),
koji se s Ocem i Sinom
skupa časti i zajedno slavi;
koji je govorio po prorocima.
I u jednu svetu
katoličku i apostolsku Crkvu.
Ispovijedam jedno krštenje
za oprostjenje grijeha.
I iščekujem uskrsnuće mrtvih.
I život budućega vijeka.

P i S: Amen.

Prikupljanje milodara (za vrijeme kolekte u evangelizacijske i ekumenske svrhe pjeva se prikladna pjesma)

IV) Molitveni zazivi za jedinstvo kršćana

P: U Kristu, svijet je pomiren s Bogom koji nam je povjerio poruku pomirenja. Kao izaslanici Kristova pomirenja, upućujemo svoje molitve Bogu:

P: Kad zajedno molimo iz naših različitih tradicija,

S: Jedan koji je svet čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje svijetu.

P: Kada čitamo Bibliju zajedno u našoj različitosti jezika i konteksta,

S: Jedan koji se objavio čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje svijetu.

P: Kad uspostavljamo odnose prijateljstva između Židova, kršćana i muslimana, kada uklanjamo zidove ravnodušnosti i mržnje,

S: Jedan koji je milostan čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje svijetu.

P: Kada radimo za pravdu i solidarnost, kada strah zamjenjujemo povjerenjem,

S: Jedan koji je jaki čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje

svijetu.

P: Gdje god postoje patnje uslijed rata i nasilja, nepravde i nejednakosti, bolesti i predrasuda, siromaštva i beznađa, približavamo se Kristovom križu i jedni drugima,
S: Jedan koji je izranjen bio čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje svijetu.

P: S kršćanima Svete zemlje, svjedoci smo rođenja Isusa Krista u Betlehemu, njegova djelovanja u Galileji, njegove smrt i uskrsnuća te silaska Duha Svetoga u Jeruzalemu, kada čeznemo za mirom i pravdom u sigurnosti i nadi Njegova dolazećeg Kraljevstva,
S: Jedan Trojedinu čini da smo jedno, da je naše jedinstvo vidljivo i da donosi ozdravljenje svijetu.

Molitva Gospodnja
(Očenaš, svatko na svom jeziku)

P i S:

Oče naš, koji jesi na nebesima,
sveti se ime Tvoje,
dođi kraljevstvo Tvoje.
budi volja Tvoja,
kako na nebu tako i na zemlji.
Kruh naš svagdanji daj nam danas,
i otpusti nam duge naše,
kako i mi otpuštamo dužnicima našim.
I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla. Amen.

V) Otpust i poslanje

Okupljeni zazivaju Božji blagoslov na sve prisutne, odaslane da budu glasnici Radosne vijesti pomirenja. Molitveno slavlje može završiti pjesmom.

P: Otac, koji je vjeran svojim obećanjima i neiscrpan u svojoj pomoći, podržao vas u promicanju pravde i okončanju raskola.

S: Amen.

P: Sin, koji je posvetio Svetu zemlju, svojim rođenjem, djelovanjem, smrću i uskrsnućem, podario vam otkupljenje, pomirenje i mir.

S: Amen.

P: Duh, koji je okupio prve vjernike u Jeruzalemu u jednu zajednicu, ujedinio vas u vjernosti nauku i zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama, i nadahnuo vas da propovijedate i živite evanđelje.

S: Amen.

P: Blagoslovio vas i čuvao Jedan Bog, Otac, Sin i Duh Sveti, da budete navjestitelji Njegove Radosne vijesti svijetu.

S: Bogu Hvala.

Blagoslov

P: Bog mira i pravde blagoslovio vas i bio s vama;

Blagoslovio vas Sin i bio s vama u žalosti i trpljenju;

Blagoslovio vas i bio s vama Duh i nadahnuo vas na pomirenje i nadu, sada i u vijeke vjekova.

S: Amen.

Završna pjesma

BIBLIJSKA RAZMIŠLJANJA I MOLITVE ZA SVAKI DAN MOLITVENE OSMINE

Dan prvi – Crkva u Jeruzalemu

Čitanja

Joel 2,21-22; 3,1-2 * Izlit ću Duha svoga na svako tijelo

Psalam 46 * Bog je sred Grada

Djela 2,1-12 * Kad je napokon došao dan

Pedesetnice

Ivan 14,15-21 * Duha istine

Komentar

Put ove Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana započinje u Jeruzalemu na dan Pedesetnice, na samom početku puta Crkve.

Tema ovog tjedna je „Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama." Oni, o kojima se ovdje radi su najranija Jeruzalemska crkva rođena na dan Pedesetnice kad je Branitelj, Duh istine sišao na prve vjernike, kao što je Bog obećao po proroku Joelu, i Gospodin Isus u noći prije svoje muke i smrti. Svi koji žive u kontinuitetu s danom Pedesetnice žive u kontinuitetu s prvom Jeruzalemskom Crkvom i njenom glavom svetim Jakovom. Ta je crkva - Majka crkva sviju nas. Pruža nam odraz ili ikonu kršćanskog jedinstva za koje molimo ovoga tjedna. Prema jednoj drevnoj istočnoj tradiciji, nasljedstvo u Crkvi dolazi po kontinuitetu s prvom kršćanskom zajednicom Jeruzalema. Jeruzalemska crkva apostolskih vremena povezana je s nebeskom Jeruzalemskom crkvom, koja zauzvrat postaje ikona svih kršćanskih zajednica. Znak kontinuiteta s Jeruzalemskom crkvom za sve je crkve zadržavanje „obilježja" prve kršćanske zajednice po našoj postojanosti „u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama."

Sadašnja Jeruzalemska Crkva živi u kontinuitetu s apostolskom Crkvom osobito po svom dragocjenom svjedočenju za istinu. Njeno svjedočenje za evanđelje i njena borba protiv nejednakosti i nepravdi podsjećaju nas da je molitva za kršćansko jedinstvo neodvojiva od molitve za mir i pravdu.

Molitva

Svemogući i Milosrdni Bože, velikom si moću sabrao prve kršćane u gradu Jeruzalemu, po daru Duha Svetoga, prkoseći zemaljskoj moći rimskoga carstva. Daj nam da poput ove prve Crkve u Jeruzalemu, možemo biti odvažni u propovijedanju i življenju radosne vijesti pomirenja i mira, gdje god je nejednakost i nepravda. Molimo u ime Isusa Krista, koji nas oslobađa ropstva grijeha i smrti. Amen.

Dan drugi – Mnogi članovi u jednom tijelu

Čitanja

Izaija 55,1-4 *Dođite na vodu

Psalam 85,8-13 * Blizu je njegovo spasenje

1 Korinćanima 12,12-27 *Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni

Ivan 15,1-13 *Ja sam istinski trs

Komentar

Jeruzalemska Crkva u Djelima apostolskim model je jedinstva kakvog tražimo danas. Kao takva, podsjeća nas da molitva za jedinstvo kršćana ne može biti molitva za jednoobraznost budući da je jedinstvo od samog početka bilo obilježeno bogatom raznovrсноšću. Jeruzalemska Crkva model je ili ikona jedinstva u raznovrсноsti.

Izvještaj o Pedesetnici u Djelima apostolskim govori nam da su toga dana u Jeruzalemu bili zastupljeni svi jezici i kulture drevnog mediteranskog svijeta i šire, ljudi koji su čuli Evanđelje na svojim raznolikim jezicima i koji su po Petrovom navještaju bili ujedinjeni u pokajanju, u vodama krštenja, i po izlivanju Duha Svetoga. Ili, kao što sveti Pavao kasnije piše: „Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni." To nije jednolična zajednica istomislećih, kulturalno i jezično povezanih ljudi koji su jedno u apostolskom nauku i zajedništvu, nego zajednica bogata različitostima, čije bi razlike lako mogle buknuti u prijepore. Upravo je takav bio slučaj između helenista i hebrejskih kršćana zbog zanemarivanja grčkih udovica, o čemu sveti Luka kazuje u Djelima apostolskim 6,1. Pa ipak, Jeruzalemska je Crkva bila ujedinjena unutar sebe, kao i s Uskrslim Gospodinom koji veli: „Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda." Bogata raznolikost značajka je jeruzalemskih crkava danas, kao i crkava diljem svijeta. Lako se može prometnuti u prijepore u Jeruzalemu, što je pojačano i trenutnim neprijateljskim političkim ozračjem. No baš kao i najranija jeruzalemska crkva, i kršćani u Jeruzalemu danas podsjećaju nas da smo članovi jednoga tijela, jedinstvo u različitosti. Drevne nas tradicije uče da raznolikost i jedinstvo postoje zajedno u nebeskom Jeruzalemu. Podsjećaju nas da različitost i raznolikost nisu isto što i podjela i nejedinstvo, a da kršćansko jedinstvo za koje molimo uvijek čuva istinsku raznolikost.

Molitva

Bože, od kojega sav život teče u bogatoj raznolikosti, ti pozivaš svoju Crkvu kao Tijelo Kristovo da bude ujedinjena u ljubavi. Daj da sve dublje spoznamo naše jedinstvo u raznolikosti, i da težimo zajedničkom naviještanju i izgradnji Kraljevstva tvoje preobilne ljubavi prema svima, prateći jedni druge svugdje i posvuda. Da budemo uvijek pozorni spram Krista, izvora našeg zajedničkog života. Molimo u jedinstvu Duha Svetoga. Amen.

Dan treći – Postojanost u apostolskom nauku ujedinjuje nas

Čitanja

Izaija 51,4-8 * Pomno me slušaj, puče moj

Psalam 119,105-112 * Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka

Rimljanima 1,15-17 * ... nakana da navijestim evanđelje

Ivan 17,6-19 * I njima sam očitovao tvoje ime

Komentar

Jeruzalemska je crkva u djelima apostolskim bila ujedinjena u svojoj postojanosti u apostolskom nauku, unatoč velikoj raznolikosti jezika i kultura svojih članova. Apostolski je nauk njihovo svjedočanstvo životu, nauku, službi, smrti i uskrsnuću Gospodina Isusa. Njihovo je učenje ono što sveti Pavao naziva jednostavno „evanđelje“. Primjer nauka apostolskog navještaj je svetog Petra u Jeruzalemu na dan Pedesetnice. Navodeći proroka Joela, povezuje Crkvu s biblijskom poviješću naroda Božjeg, uvlači nas u pripovijest koja započinje samim stvaranjem.

Riječ nas Božja okuplja i ujedinjuje unatoč našim podjelama. Nauk apostolski, evanđelje u svom punom smislu, bio je u središtu jedinstva u raznolikosti prve jeruzalemske crkve. Današnji kršćani u Jeruzalemu podsjećaju nas da nije sam „apostolski nauk“ taj koji je ujedinjavao najraniju crkvu, nego postojanost u tom nauku. Takva se postojanost odražava i u tome da sveti Pavao evanđelje označava „snagom Božjom za spasenje“.

Prorok nas Izaija podsjeća da je Božji nauk neodvojiv od Božjeg „prava za svjetlo narodima.“ Ili, kao što psalmist moli „Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka i svjetlo mojoj stazi. Svjedočanstva tvoja vječna su mi baština, ona su radost mome srcu.“

Molitva

Bože svjetla, hvalimo te za objavu tvoje istine u Isusu Kristu, tvojoj Živoj Riječi, koju smo primili po nauku apostola, prvi put navještenom u Jeruzalemu. Da nas tvoj Sveti Duh nastavi posvećivati u istinu tvoga Sina, te ujedinjeni u postojanosti Riječi mognemo zajedno služiti tvom Kraljevstvu u poniznosti i ljubavi. U Kristovo ime molimo. Amen.

Dan četvrti – Dijeljenje, izraz našeg jedinstva

Čitanja

Izaija 58,6-10 * Podijeliti kruh svoj s gladnima

Psalam 37,1-11 * U Gospodina se uzdaj i čini dobro

Djela 4,32-37 * Sve im bijaše zajedničko

Matej 6,25-34 * Tražite stoga najprije Kraljevstvo

Komentar

Znak kontinuiteta s apostolskom Crkvom u Jeruzalemu postojanost je „u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama.“ Jeruzalemska crkva danas

Podsjeća nas na praktičnu posljedicu takve postojanosti – zajedništvo. Djela apostolska jednostavno govore da „svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali porazdijelili svima kako bi tko trebao.“ (Djela apostolska 2,44-45). Današnje čitanje iz Djela apostolskih povezuje takvo radikalno dijeljenje sa silnim apostolskim „svjedočanstvom o uskrsnuću Gospodina Isusa i svi uživahu veliku naklonost.“ Kasniji progonitelji Crkve iz Rimskog carstva stoga će zabilježiti određenom točnošću: „gledajte kako se ljube.“

Slično dijeljenje sredstava označava i život kršćana u Jeruzalemu danas. Znak je to njihova kontinuiteta s prvim kršćanima; znak je također i izazov za sve crkve. On povezuje navještaj Evanđelja, slavlje Euharistije i zajedništvo kršćanske zajednice s radikalnom jednakošću i pravednošću za sve. Ukoliko je takvo dijeljenje svjedočanstvo uskrsnuću Gospodina Isusa, i znakom kontinuiteta s apostolskom Crkvom Jeruzalema, utoliko je i znak našeg međusobnog jedinstva.

Mnogo je načina dijeljenja. Postoji radikalno dijeljenje apostolske Crkve u kojoj se nikoga nije ostavljalo u potrebi. Postoji i dijeljenje tereta, borbi, bolova i patnji jedni drugih. Postoji i dijeljenje radosti i uspjeha, blagoslova i izliječenja. Također postoji i dijeljenje darova i uvida jedne crkvene tradicije s drugom čak i u našoj međusobnoj razdvojenosti - jedna „ekumenska razmjena darova.“ Takvo je velikodušno dijeljenje darova posljedica postojanosti u apostolskom nauku i zajedništvu; posljedica je naše molitve za jedinstvo kršćana.

Molitva

Bože pravednosti, tvoje je dijeljenje bez granica. Zahvaljujemo ti što si nam dao ono što nam treba, da svi mogu biti nahranjeni, odjeveni i imati krov nad glavom. Sačuvaj nas od sebičnog grijeha gomilanja, nadahni nas da budemo oruđe ljubavi, dijeleći sve što nam daješ, kao svjedočanstvo tvojoj velikodušnosti i pravednosti. Kao nasljedovatelje Kristove vodi nas da zajedno djelujemo na mjestima potrebe: ondje gdje su obitelji prognane iz svojih domova, gdje ranjivi trpe u rukama moćnih, gdje siromaštvo i nezaposlenost uništavaju živote. Molimo u Isusovo ime, u jedinstvu Duha Svetoga. Amen.

Dan peti – Lomljenje kruha u nadi

Čitanja

Izlazak 16,13b-21a * To je kruh koji vam je Gospod pribavio za hranu

Psalam 116,12-14.16-18 * Tebi ću prinijeti žrtve zahvalne

1 Korinćanima 11,17-18.23-26 * Ovo činite meni na spomen

Ivan 6,53-58 * Ovo je kruh koji je s neba sišao

Komentar

Od prve Crkve u Jeruzalemu pa sve do sada, 'lomljenje kruha' uvijek je središnji čin za kršćane. Za jeruzalemske kršćane danas, dijeljenje kruha tradicionalno govori o prijateljstvu, oprostjenju i predanosti drugima. Izazvani smo da u tom lomljenju kruha tražimo jedinstvo koje bi moglo proročki govoriti svijetu podjela. Tim smo svijetom, na različite načine, svi mi bili oblikovani. U lomljenju kruha, kršćani se nanovo oblikuju za

proročku poruku nade čitavom čovječanstvu. I mi danas lomimo kruh „u radosti i prostodušnosti srca“, no i na svakom slavlju Euharistije ćutimo bolni podsjetnik naše razjedinjenosti. Na ovaj peti dan Molitvene osmine, jeruzalemski kršćani okupljaju se u gornjoj sobi, mjestu Posljednje večere. Ovdje, iako ne slave Euharistiju, lome kruh u nadi. Ovu nadu učimo na putevima na kojima Bog poseže za nama u divljini našeg nezadovoljstva. Izlazak nam govori o tome kako Bog odgovara na mrmljanje naroda kojeg je oslobodio, providajući im ono što im treba – niti manje, niti više. Mana u pustinji dar je od Boga, kojega se ne smije čuvati ni gomilati, niti razumjeti u potpunosti. To je, kao što slavi naš psalam, trenutak koji poziva na zahvalu – jer je Bog „razriješio okove naše.“ Sveti Pavao shvaća da lomiti kruh ne znači samo slaviti Euharistiju, već i biti euharistijski ljudi – postati Tijelo Kristovo u svijetu. To kratko čitanje stoji, u svom kontekstu (1 Kor 10-11), kao podsjetnik kako kršćanska zajednica treba živjeti: u zajedništvu u Kristu, određujući ispravno ponašanje u teškom svjetovnom kontekstu, vođeni stvarnošću našeg života u Njemu. Mi živimo „njemu u spomen“. Kao ljudi lomljenja kruha, mi smo ljudi života vječnoga – života u punini – kao što nas to uči čitanje iz Ivanova evanđelja. Slavlje Euharistije izaziva nas da razmatramo kako se takav obilan dar života odražava iz dana u dan dok živimo u nadi kao i u poteškoćama. Usprkos svakodnevnim izazovima kršćani u Jeruzalemu svjedoče kako je moguće biti radostan u nadi.

Molitva

Bože nade, slavimo te za dar Večere Gospodnje, gdje se, u Duhu, nastavljamo susretati sa Sinom tvojim Isusom Kristom, živim kruhom s neba. Oprosti nam što nismo dostojni toga velikog dara – živimo u podjelama, u potajnoj sprezi s nejednakošću, samodopadni u razdvojenosti. Gospodine, molimo Te da pospješiš dan kada će čitava Crkva imati zajedništvo u lomljenju kruha, i da, čekajući taj dan možemo bolje naučiti biti ljudi koje oblikuje Euharistija za službu svijetu. Molimo u Isusovo ime. Amen.

Dan šesti – Molitvom osnaženi za djelovanje

Čitanja

Jona 2,1-9 * Spasenje je od Gospoda.

Psalam 67,1-7 * Neka te slave narodi, Bože!

1 Timoteju 2,1-8 * ...da se obavljaju molitve za sve ljude, za kraljeve i sve koji su na vlasti...

Matej 6,5-15 * Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja...

Komentar

Nakon postojanosti u apostolskom nauku, zajedništvu i lomljenju kruha, četvrta oznaka najranije jeruzalemske Crkve molitveni je život. Danas ga kušamo kao nužan izvor snage i moći potrebne kršćanima u Jeruzalemu – kao i svugdje. Svjedočanstvo kršćana u Jeruzalemu danas poziva nas na dublje upoznavanje načina na koje se suočavamo sa situacijama nepravde i nejednakosti u našim vlastitim okruženjima. U svemu tome, molitva je ta koja osnažuje kršćane za zajedničko poslanje.

Silina Jonine molitve vidi se u njegovom oslobođenju iz trbuha ribe. Njegova je molitva iskrena jer se uzdiže iz njegovog osjećaja raskajanosti zbog izbjegavanja volje Božje:

ostavio je Božji poziv da prorokuje, i završio na beznadnom mjestu. I ondje Bog uslišava njegovu molitvu oslobodajući ga za njegovo poslanje.

Psalam nas poziva da molimo da nas Bog obasja licem svojim – ne samo za naše dobro, nego za procvat njegovih pravila među „svim pucima“.

Apostolska nas Crkva podsjeća da je molitva dio snage i moći poslanja i proročanstva za svijet. Pavlova poslanica Timoteju upućuje nas da molimo posebice za one s vlašću u svijetu da bismo mogli živjeti zajedno u miru i dostojanstvu. Molimo za jedinstvo naših društava, i zemalja, i za jedinstvo čitavog čovječanstva u Bogu. Naša molitva za jedinstvo u Kristu dopire do čitavog svijeta.

Taj dinamični molitveni život ukorijenjen je u Gospodinovom poučavanju apostola. U čitanju iz Matejeva evanđelja slušamo da je molitva 'skrivena' sile, rođena ne iz hvalisanja ili pokazivanja, već iz poniznog dolaska pred Gospodina. Isusov je nauk sažet u Gospodnjoj molitvi. Kada ju zajedno molimo, ona nas oblikuje u sjedinjeni narod koji traži volju Očevu i izgradnju njegovog Kraljevstva ovdje na zemlji, te nas zove na život praštanja i pomirenja.

Molitva

Gospodine Bože, Oče naš, radujemo se da u svim vremenima, mjestima i kulturama ima ljudi koji te traže u molitvi. Iznad svega ti zahvaljujemo za primjer i naučavanje tvoga Sina, Isusa Krista, koji nas je učio da u molitvi čeznemo za dolaskom tvoga Kraljevstva. Nauči nas kako da bolje molimo zajedno kao kršćani, tako da mogujemo uvijek biti svjesni tvog vodstva i ohrabrenja kroz sve naše radosti i žalosti, po snazi tvoga Svetoga Duha. Amen.

Dan sedmi – Živjeti u vjeri u uskrsnuće

Čitanja

Izaija 60,1-3.18-22 * Zidine ćeš svoje nazivati Spasom, Slavom svoja vrata.

Psalam 118,1.5-17 * Ne, umrijeti neću nego

živjeti

Rimljanima 6,3-11 * Krštenjem smo dakle

zajedno s njime ukopani u smrt, ... da tako i mi hodimo u novosti života

Matej 28,1-10 * Tada im Isus reče:

"Ne bojte se..."

Komentar

Postojanost prvih kršćana u apostolskom nauku, zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama bila je moguća, iznad svega, živućom snagom Uskrsloga Krista. Ova je snaga još uvijek živa, i tomu svjedoče današnji jeruzalemski kršćani. U kojim god poteškoćama današnje situacije da se našli – i koliko god se ćutilo kao u Getsemaniju i Golgoti – oni u vjeri znaju da se sve obnavlja po istini Isusova uskrsnuća od mrtvih.

Svjetlost i nada Uskrsnuća mijenja sve. Kao što Izaija prorokuje, to je preobraženje iz tame u svjetlo, to je rasvjetljenje za sve narode. Snaga Uskrsnuća isijava iz Jeruzalema, mjesta Gospodnje muke, i privlači sve narode svojoj svjetlosti. To je novi život, u kojem se nasilje ostavlja, a pronalazi sigurnost u spasenju i hvali.

U Psalmu nam se daju riječi kojima se slavi središnje kršćansko iskustvo prelaska iz smrti u život. Trajni je to znak Božje postojane ljubavi. Taj prijelaz iz strahota smrti u novi život određujuća je stvarnost svih kršćana. Jer smo, kao što to sveti Pavao naučava, u krštenju ušli u grob s Kristom, i uskrsnuli smo s njime. Umrli smo s Kristom, i živimo da dijelimo njegov uskrsli život. I stoga možemo svijet gledati drugačije – sa samilošću, strpljivošću, ljubavlju i nadom; jer, u Kristu, trenutačne borbe nemaju posljednju riječ. Čak i kao razdijeljeni kršćani znamo da je krštenje koje nas ujedinjuje nošenje Križa u svjetlu Uskrsnuća.

Za kršćansko Evanđelje ovaj život uskrsnuća nije samo puki koncept ili poticajna ideja, nego je utemeljen na životnom događaju u vremenu i prostoru. O tome događaju slušamo u evanđeoskom čitanju punom ljudskosti i izražajnosti. Iz Jeruzalema Uskrsli Gospodin progovara svojim učenicima kroz sva stoljeća, zovući nas da ga slijedimo bez straha. On ide ispred nas.

Molitva

Bože, zaštito udovica, siročadi i stranaca – u svijetu u kojem se mnogi suočavaju s očajem, ti si podigao svoga Sina Isusa da čovječanstvu daruje nadu i obnovu zemlju. Jačaj i ujedinjaj i nadalje svoju Crkvu u njenim borbama protiv sila smrti na ovom svijetu, gdje nasilje protiv stvorenja i čovječanstva zatamnjuje nadu novog života kojeg ti nudiš. To te molimo u ime Uskrslog Gospodina, snagom njegova Duha. Amen.

Dan osmi – Pozvani za službu pomirenja

Čitanja

Postanak 33,1-4 * Ezav mu potrča u susret. Zagrlj ga... i zaplaka

Psalam 96,1-13 * Nek' se govori među poganima: "Gospodin kraljuje!"

2 Korinćanima * 5,17-21 Bog nas sa sobom pomiri po Kristu i povjeri nam službu pomirenja.

Matej 5,21-26 * ... ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom...

Komentar

Naše su nas molitve odvele na zajednički put ovoga tjedna. Vođeni pismima, bili smo pozvani vratiti se našim kršćanskim izvorima – apostolskoj crkvi u Jeruzalemu. Vidjeli smo postojanost – apostolskom nauku, zajedništvo, lomljenju kruha i molitvama. Pri kraju naših razmatranja idealne kršćanske zajednice kakva nam se predstavlja u Djelima apostolskim 2,42, vraćamo se u naš vlastiti kontekst – u stvarnost naših podjela, nezadovoljstva, razočaranja i nepravdnosti. U ovom nas trenutku crkva u Jeruzalemu pita: na što smo, dakle, zaključujući ovaj tjedan molitve za jedinstvo kršćana, pozvani, sada i ovdje?

Kršćani iz Jeruzalema danas predlažu nam jedan odgovor: pozvani smo, iznad svega, na službu pomirenja. Takav poziv tiče se pomirenja na mnogim razinama, i kroz složenost podjela. Molimo za kršćansko jedinstvo da bi Crkva mogla biti znak i oruđe ozdravljenja političkih i strukturalnih podjela i nepravdi; za pravedan i miran suživot židova, kršćana i muslimana; za rast u razumijevanju među ljudima svih vjera i onih bez vjere. U našim osobnim i obiteljskim životima, poziv na pomirenje također mora pronaći odgovor.

Jakov i Ezav, u tekstu iz Knjige Izlaska, braća su, no otuđena. Do njihova pomirenja dolazi baš onda kada se moglo očekivati sukob. Susrevši se, braća ostavljaju nasilje i srdžbu i plaču zajedno.

Priznanje našeg jedinstva kao kršćana – a svakako i kao ljudi – pred Bogom uvodi nas u veliku pjesmu hvale koju donosi psalam hvaleći Boga koji kraljuje svijetom pravednošću punom ljubavi. U Kristu želi Bog pomiriti sve narode. Opisujući to u drugom čitanju, sveti Pavao slavi život pomirenja kao „novo stvaranje“. Poziv na pomirenje poziv je da dopustimo Božjoj snazi da u nama sve čini novo.

Još jednom, znamo da nas ova „radosna vijest“ poziva da promijenimo način života. I kao što to Isus zahtijeva, o čemu imamo svjedočanstvo u Matejevu evanđelju, ne možemo prinositi dar na žrtvenik svjesni toga da smo odgovorni za podjele ili nepravde. Poziv na molitvu za jedinstvo kršćana poziv je na pomirenje. Poziv na pomirenje poziv je na djelovanje – pa čak i ono koje prekida naše crkvene aktivnosti.

Molitva

Bože mira, zahvaljujemo ti što si poslao svoga Sina Isusa, da mogremo biti pomireni s tobom u Njemu. Podaj nam milost da budemo djelotvorne sluge pomirenja među crkvama. Na taj način, pomogni nam da služimo pomirenju među svim narodima, posebice u tvojoj Svetoj zemlji – mjestu gdje uništavaš zid podjele među ljudima, i sjedinjuješ sve u Tijelu Kristovu, žrtvovanu na Kalvariji. Ispuni nas ljubavlju jedne prema drugima: neka naše jedinstvo služi pomirenju koje želiš za cijelo stvorenje. Molimo snagom Duha Svetoga. Amen.

DODATAK I

DODATNE MOLITVE I PJESME ZA SLAVLJE

Molitva poglavara crkava u Jeruzalemu
(Tri osobe neka mole tri različita odjeljka)

Nebeski Oče,

Hvalimo te i slavimo za dar kojeg si nam dao po svome Jedinorođenom Sinu, Isusu – njegovo rođenje u Betlehemu, njegovo poslanje po cijeloj Svetoj zemlji, njegovu smrt na Križu te njegovo Uskrsnuće i Uzašašće. Došao je otkupiti ovu zemlju i svijet. Došao je kao Knez mira.

Hvalimo te za svaku crkvu i župu širom svijeta koja danas s nama moli za mir. Naš Sveti grad i naša zemlja imaju veliku potrebu mira. U svom neshvatljivom otajstvu i ljubavi prema svima, podaj da snaga tvoga Otkupljenja i tvoga mira nadiđe sve prepreke kultura i religija i ispuni srca sviju koji ti ovdje služe, obaju naroda - Izraelaca i Palestinaca – i svih religija. Pošalji nam političke vođe spremne posvetiti svoje živote pravednom miru za svoje narode.

Učini ih dovoljno odvažnima da potpišu mirovni sporazum koji bi učinio kraj zaposjednuća jednog naroda nad drugim, dao slobodu Palestincima, Izraelcima sigurnost i sve nas oslobodio straha. Daj nam vođe koji razumiju svetost tvoga grada i koji će ga otvoriti svim stanovnicima – palestinskim i izraelskim – kao i cijelom svijetu.

U zemlji koju si ti učinio svetom, oslobodi nas sve od grijeha mržnje i ubijanja. Oslobodi duše i srca Izraelaca i Palestinaca ovoga grijeha. Podaj oslobođenje narodu Gaze koji živi pod beskrajnim kušnjama i prijetnjama.

Mi se uzdamo u te, Nebeski Oče. Vjerujemo da si dobar i vjerujemo da će tvoja dobrot prevladati nad zlima rata i mržnje u našoj zemlji. Tražimo tvoj blagoslov posebice na djecu i mlade, da njihov strah i tjeskoba mognu biti zamijenjeni radošću i veseljem mira. Molimo i za starije i nemoćne, za njihovu dobrobit i za njihov doprinos budućnosti ove zemlje.

Molimo, konačno, i za izbjeglice razasute po čitavom svijetu poradi ovog sukoba. Bože, daj političarima i odgovornim vladama mudrost i hrabrost da pronađu odgovarajuća i pravedna rješenja.

Sve to molimo u Isusovo ime. Amen.

Gospodine, učini me oruđem svoga mira

Gospodine, učini me oruđem svoga mira:

Gdje je mržnja, da donosim ljubav!

Gdje je uvreda, da donosim praštanje!

Gdje je nesloga, da donosim jedinstvo!

Gdje je zabluda, da donosim istinu!

Gdje je sumnja, da donosim vjeru!

Gdje je očaj, da donosim nadu!

Gdje je tama, da donosim svjetlo!

Gdje je žalost, da donosim radost!

Gospodine, učini da ne tražim:

da me tješe, nego da ja tješim druge;

da ne zahtijevam da me razumiju,

nego da ja razumijem druge;

da ne tražim samo da me ljube,

nego da i ja ljubim druge!

Jer tko se daruje prima;

tko prašta, bit će mu oprošteno;

i tko umire sebi,

rađa se za vječni život.

(Molitva pripisana svetom Franji)

DODATAK II

EKUMENSKI ŽIVOT U JERUZALEMU

Iz Jeruzalema je Isus poslao apostole da mu budu svjedoci „sve do kraja zemlje“ (Djela apostolska 1,8). Na svom su se poslanju susreli s mnoštvom bogatih jezika i civilizacija i započeli naviještati Evanđelje i slaviti Euharistiju na tim mnogim jezicima. Kao posljedica toga, kršćanski je život zadobio mnogo lica i izričaja koji obogaćuju i nadopunjuju jedni druge. Od ranih vremena, sve su te kršćanske tradicije i crkve željele biti prisutne zajedno s mjesnom crkvom u Jeruzalemu, rodnim gradom Crkve. Osjećale su potrebu da imaju

moleću i služeću zajednicu u zemlji u kojoj se odvila povijest spasenja i oko mjesta na kojima je Isus živio, vršio svoju službu i trpio muku, ušavši tako u pashalno otajstvo smrti i uskrsnuća. Na taj je način Crkva u Jeruzalemu postala živa slika raznolikosti i bogatstva brojnih kršćanskih tradicija na Istoku i Zapadu. Svaki posjetitelj ili hodočasnik u Jeruzalemu pozvan je, na prvom mjestu, otkriti ove razne i bogate tradicije.

Nažalost, tijekom povijesti i zbog različitih razloga, ova lijepa raznolikost postala je izvorom podjela. Te su podjele još i bolnije u Jeruzalemu jer upravo je ovdje Isus molio „da budu jedno" (Iv 17, 21), gdje je umro „zato da raspršene sinove Božje skupi u jedno" (Iv 11, 52) i gdje se dogodila prva Pedesetnica. Ipak, u isto vrijeme, valja reći da niti jedna od ovih podjela nema svoj izvor u Jeruzalemu. Njih su u Jeruzalem donijele već podijeljene crkve. Kao posljedicu, gotovo sve crkve širom svijeta snose dio odgovornosti za podjele u jeruzalemskoj crkvi te stoga i jesu pozvane raditi na njegovom jedinstvu s mjesnim crkvama.

U Jeruzalemu je trenutačno trinaest crkava s biskupskom službom: Grčka pravoslavna crkva, Latinska (Katolička) crkva, Armenska apostolska crkva, Sirsko pravoslavna crkva, Koptska pravoslavna crkva, Etiopska pravoslavna crkva, Grkokatolička (melkitska) crkva, Maronitska (katolička) crkva, Sirska katolička crkva, Armenska katolička crkva, Kaldejska (katolička) crkva, Episkopalna evangelička crkva i Luteranska evangelička crkva. Pored navedenih, znatan broj drugih crkava ili zajednica prisutan je u Jeruzalemu i Svetoj zemlji: prezbiterijanskih, reformiranih, baptističkih, evanđeoskih, pentekostnih itd.

Kršćani u Palestini i Izraelu zajedno broje između 150.000 i 200.000, što čini između 1 i 2% sveukupnog stanovništva. Velika većina ovih kršćana su Palestinci koji govore arapski, no u nekim crkvama postoje također skupine vjernika koje govore hebrejski i smjeraju biti kršćanska prisutnost i svjedočanstvo u izraelskom društvu. Pored navedenih postoje također i takozvani Mesijanski zborovi koji predstavljaju otprilike četiri do pet tisuća vjernika, no uobičajeno se ne ubrajaju u podatke navedene za prisutnost kršćana.

Za nedavni razvitak ekumenskih odnosa u Jeruzalemu, hodočašće pape Pavla VI. u Svetu zemlju, u siječnju 1964. ostaje odlučujući događaj. Njegovi susreti s patrijarsima Atenagorom carigradskim i Benediktom jeruzalemskim označavaju početak novog ozračja u međucrkvanim odnosima. Od tog su se trenutka stvari započele kretati u novom smjeru. Iduća važna faza bila je tijekom prve palestinske intifade, u kasnim osamdesetim godinama dvadesetog stoljeća. Usred jednog ozračja nesigurnosti, nasilja, trpljenja i smrti, poglavari crkava započeli su se susretati da razmatraju što bi zajedno mogli učiniti i trebali reći. Odlučili su izdati zajedničke poruke i izjave i započeti neke zajedničke inicijative u cilju pravednog i trajnog mira.

Od tog vremena, svake godine poglavari crkava u Jeruzalemu izdaju zajedničku poruku o Božiću i Uskrsu, kao i izjave i poruke u nekim posebnim prilikama. Dvije izjave zaslužuju da ih se posebno spomene. U studenom 1994. godine, poglavari trinaest crkava potpisali su zajednički memorandum o značenju Jeruzalema za kršćane i o pravima koja odatle proistječu za kršćanske zajednice. O istom su predmetu izdale i drugu, ažuriranu izjavu u rujnu 2006. godine.

Do sada, ekumenska inauguracija trećeg tisućljeća na Manger Squareu (Trg jaslica) u Betlehemu u prosincu 1999. godine ostaje najvažniji izričaj ovog novog ekumenskog zajedničkog hodočašća. Tada su poglavari i vjernici trinaest crkava, zajedno s hodočasnici pridošlima iz cijeloga svijeta, proveli poslijepodne zajedno pjevajući, čitajući Riječ Božju i moleći.

Stvaranje Jeruzalemskog međucrkveng centra 2006. godine u suradnji s mjesnim crkvama, Svjetskim vijećem crkava i Bliskoistočnim vijećem crkava, još je jedan izraz rastuće suradnje među mjesnim crkvama i jakih veza među njima i crkava širom svijeta. Istovremeno, centar je vrijedan instrument u službi ovog ekumenskog rasta.

Program ekumenske pratnje u Palestini i Izraelu započet je 2002. godine u koordinaciji s mjesnim crkvama i Svjetskim vijećem crkava. Uključuje volontere koji dolaze iz svih crkava svijeta s ciljem da surađuju s Izraelcima i Palestincima na ublažavanju posljedica sukoba, te da ih prate u mjestima sučeljavanja. Ova inicijativa predstavlja još jedno snažno oruđe za ojačavanje veza solidarnosti, kako u Svetoj zemlji tako i s crkvama iz kojih volonteri dolaze.

Mnoge druge neslužbene skupine postoje u Jeruzalemu. Jedna od njih, Ekumenski krug prijatelja, koji se sastaje jednom mjesečno, koordinira godišnju proslavu Svjetske molitvene osmine već gotovo 40 godina. Svake godine ovo predstavlja značajan događaj u životu crkava.

Međureligijski dijalog u Jeruzalemu, gradu kojeg svetim smatraju židovi, kršćani i muslimani, također ima dalekosežne ekumenske posljedice zahvaljujući članovima različitih crkava koji tijesno surađuju u njemu. U tom dijalogu zajedno stvaraju iskustvo neophodnosti da se prošla neslaganja i sporovi nadvladaju i da se pronađe novi jezik kako bi se moglo svjedočiti jednoj evanđeoskoj poruci u stavu uzajamnog poštovanja.

Za kršćanske vjernike na temeljnoj razini, ekumenizam je dio svakodnevnog života. Njihovo trajno iskustvo je da su solidarnost i suradnja od vitalnog značenja za njihovu prisutnost kao male manjine usred većine vjernika drugih dviju monoteističkih religija. Kršćanske škole, institucije i pokreti spontano rade zajedno, iznad granica među crkvama, pružajući zajedničku službu i noseći zajedničko svjedočanstvo. Brakovi među članovima različitih crkava su općeprihvaćena stvarnost koju pronalazimo u gotovo svim obiteljima. Posljedica toga je da dijele radosti i tuge jedni drugih, usred situacije sukoba i nestabilnosti, stremeći prema muslimanskoj braći i sestrama s kojima dijele isti jezik, istu povijest, istu kulturu i s kojima su pozvani graditi bolju zajedničku budućnost. Zajedno su spremni surađivati s muslimanima i židovima na pripremi puteva dijaloga i pravednog i trajnog rješenja sukoba u kojem je religija često bila rabljena i zlorabljena. Umjesto bivajući dijelom sukoba, prava je religija pozvana biti dijelom rješenja.

Ono što je još značajno jest to da crkva u Jeruzalemu nastavlja živjeti u političkom ozračju koje je na mnogo načina slično životu rane kršćanske zajednice. Palestinski su kršćani postali mala manjina suočena s ozbiljnim prijetnjama koje ugrožavaju njihovu budućnost, no istovremeno čeznu za slobodom, ljudskim dostojanstvom, pravednošću, mirom i sigurnošću.

Usred svega toga, kršćani jeruzalemskih crkava obraćaju se braći i sestrama širom svijeta po ovoj Molitvenoj osmini da mole s njima i za njih da postignu svoja pregnuća za slobodom, dostojanstvom i svršetkom svih vrsta ljudskih ugnjetavanja. Crkva podiže svoj glas u molitvi Bogu u iščekivanju i nadi za sebe i za svijet da svi budemo jedno u našoj vjeri, u našem svjedočenju i u našoj ljubavi.

DODATAK III

NEKI KLJUČNI DATUMI IZ POVIJESTI MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

- Oko 1740. U Škotskoj se pojavljuje pentekostalni pokret, povezan sa Sjevernom Amerikom, čiji je poziv na obnovu vjere uključivao molitve za sve Crkve i sa svim crkvama.
- 1820. Vlč. James Haldane Stewart objavljuje Naznake za sveopće jedinstvo kršćana u obliku izljeva Duha – Hints for the Outpouring of the Spirit.
- 1840. Vlč. Ignatius Spencer, obraćenik na katoličanstvo, predlaže Savez molitve za jedinstvo.
- 1867. Prva Konferencija anglikanskih biskupa u Lambethu u Uvodu završne Rezolucije naglašava potrebu molitve za jedinstvo.
- 1894. Papa Lav XIII. potiče praksu Molitvene osmine za jedinstvo u okviru blagdana Duhova (Pedesetnice).
- 1908. Prvo održavanje molitvene Osmine jedinstva Crkve u siječanjskom terminu i na današnji način, na poticaj vlč. Paula Wattsona, koji je potom prihvatio puno sakramentalno zajedništvo u Katoličkoj Crkvi.
- 1926. Pokret Vjera i ustroj počinje objavljivati Prijedloge za molitvenu osminu za jedinstvo kršćana u terminu uoči Duhova.
- 1935. U Francuskoj se katolički svećenik Paul Couturier zauzima za Sveopći tjedan molitve za jedinstvo kršćana baziran na zajedničkoj molitvi za "jedinstvo kakvo Krist želi, sredstvima kojima On želi".
- 1941. Odbor Vjera i ustroj premješta termin na siječanjski, kako bi se podudarao s ranijom katoličkom inicijativom, da bi kršćani obiju grana mogli moliti u isto vrijeme godine.
- 1958. Ekumenski centar Kršćansko jedinstvo iz Liona u Francuskoj započinje pripravu materijala za Tjedan molitve u suradnji s Povjerenstvom Vjera i ustroj Svjetskog (Ekumenskog) vijeća Crkava.
- Papa Pavao VI. i Patrijarh Atenagora I. u Jeruzalemu, mole zajedno Isusovu molitvu "da svi budu jedno" (Iv 17, 21).
- 1964. Dekret o ekumenizmu Drugoga vatikanskog sabora ističe da je molitva duša ekumenskoga pokreta i potiče obilježavanje Tjedna molitve za jedinstvo.
- 1966. Povjerenstvo Vjera i ustroj Svjetskoga vijeća Crkava i Tajništvo za jedinstvo kršćana (danas Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana) odlučuju zajedno pripravljeni službene tekstove za Tjedan molitve.
- 1968. Prva puta je molitva za jedinstvo slavljena na temelju teksta kojeg su zajednički pripremili Vjera i ustrojstvo i Tajništvo za promicanje jedinstva kršćana (danas Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana).
- 1975. Prvi puta se molitva za jedinstvo slavi na temelju nacrt teksta kojeg je pripremila jedna lokalna ekumenska skupina: početni nacrt te je godine načinila ekumenska skupina iz Australije.
- 1988. Materijali za Tjedan molitve za jedinstvo korišteni su na uvodnom bogoslužju prigodom osnutka Kršćanskog saveza Malezije, tijela koje povezuje veće kršćanske skupine u toj zemlji.
- 1994. Tekst za 1996. godinu pripremljen je u suradnji s laičkim ekumenskim Udrugama kršćanske mladeži: Kršćanskom udrugom muške mladeži (YMCA) i Kršćanskom udrugom ženske mladeži (YWCA).

- 2004. Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana (Katolička Crkva) i Povjerenstvo Vjera i ustroj Svjetskog vijeća Crkava (WCC) postižu sporazum koji veoma koristi jačanju suradnje, da će materijal za Tjedan molitve za jedinstvo u engleskoj i francuskoj inačici biti zajednički i pripreman i objavljivan.
- 2008. U cijelom svijetu se obilježava stoljetnica Molitvene osmine za jedinstvo kršćana.

DODATAK IV

NEKI ZNAČAJNIJI DATUMI IZ NAŠE EKUMENSKE I MEĐURELIGIJSKO-DIJALOŠKE BAŠTINE

- 1617.-1683. U Hrvatskoj i drugim europskim zemljama živi i djeluje svećenik Juraj Križanić, erudita, koji zalažući se za pomirenje i sjedinjenje katolika i pravoslavnih na za ono vrijeme neuobičajeno tolerantan način postaje rani preteča suvremenog ekumenizma.
- 1815.-1905. U Hrvatskoj živi i djeluje Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački ili bosanski i srijemski, preteča suvremenog ekumenizma, čije je zalaganje za pomirenje i jedinstvo Crkava vidljivo i iz posvetnog natpisa iznad glavnih ulaznih vrata katedrale-bazilike koju je podigao u Đakovu: "Slavi Božjoj, jedinstvu Crkava, slogi i ljubavi naroda svoga".
- 1851. Mariborski biskup Anton Martin Slomšek utemeljio "Bratovštinu sv. Ćirila i Metoda" s namjerom promicanja "ćirilometodskog pokreta" i molitve za sjedinjenje pravoslavnih i katolika na hrvatskom i slovenskom prostoru.
- 1896. U Zagrebu počinje izlaziti časopis "'Balkan' – jedinstvu i bratskoj slozi" kojega je pokrenuo "papinski komesar" za uniju na Balkanu sarajevski nadbiskup Josip Stadler i kojemu je glavni urednik sveučilišni profesor A. Breščenski, a suradnici su među ostalim ljubljanski biskup A. B. Jeglič, križevački vladika J. Drohobeczky i A. Jagatić (časopis prestaje izlaziti 1903.).
- 1927. U kronici osječkog kapucinskog samostana zabilježeno da je u samostanskoj crkvi održana "svjetska oktava molitvena pro unione omnium catholicorum et acatholicorum", sukladno tadašnjim crkvenim zakonima i običajima (monokonfesionalne naravi).
- 1962. Hrvatski benediktinac Martin Kirigin u časopisu "Služba Božja" (br. 4) objavljuje članak "Što je irenizam?" u kojemu potiče na zaživljavanje ekumenizma na našim prostorima.
- 1964. Peteročlano izaslanstvo bogoslova, studenata Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, posjećuje 15.-17. veljače Pravoslavni bogoslovski Fakultet u Beogradu, i također, uzvratno, peteročlano izaslanstvo studenata Pravoslavnog Bogoslovnog fakulteta U Beogradu posjećuje 8.-9. ožujka zagrebačku bogosloviju i Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu.
- 1966. Izlazi prvi broj ekumenskog biltena "Poslušni Duhu".
- 1967. u Zagrebu objavljen hrvatski prijevod "Ekumenskog direktorija".
- 1967. Biskupska Konferencija osniva "Biskupsku komisiju za ekumenizam", koja je 1970. preimenovana u "Vijeće za ekumenizam BKJ".
- Susret kardinala Franje Šepera i vrhovnog starješine muslimana u SFRJ reis-ul-uleme Hadži Sulejmana ef. Kemura, 14. rujna 1967., u Zagrebu.
- 1968. Susret najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Šeperom i patrijarhom Germanom, 26. lipnja u Srijemskim Karlovcima.
- 1968. U kapucinskoj crkvi u Osijeku se počinju organizirati ekumenske molitve i susreti svećenika i vjernika različitih kršćanskih Crkava i zajednica grada i okolice

(multikonfesionalne i interkonfesionalne naravi).

- 1974. Biskupska konferencija upućuje "Pastirski poziv svim članovima Katoličke Crkve u Jugoslaviji na oživljavanje ekumenskog Duha i nastojanja".
- 1974. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu osnovana katedra ekumenske teologije.
- 1974. U Mariboru se od 23. do 26. rujna održao Prvi od kasnijih osam Međufakultetskih ekumenskih simpozija, na kojima su svake druge godine sudjelovali Katolički Bogoslovni fakultet u Zagrebu, Teološka fakulteta iz Ljubljane i Pravoslavni bogoslovski fakultet u Beograd (KBF u Zagrebu nije sudjelovao na devetom, zadnjem simpoziju).
- 1975. Na proslavi Dana Pravoslavnog bogoslovnog fakulteta u Beogradu sudjelovali i izaslanici Katoličkog bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu.
- 1975. U Beogradu se, povodom pedesete obljetnice postojanja beogradske nadbiskupije, 22. studenog 1975. susreću zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić i srpski patrijarh German.
- 1984. Biskupska konferencija objavljuje dokument "Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih vjeroispovijesti".
- 1984. U Zagrebu započinje prakticiranje Molitvene osmine na način postaja u crkvama i bogomoljama u gradu nazočnih konfesija, prvenstveno Katoličke, Pravoslavne, Evangeličke i Baptističke, koji se otada ustalio sve do danas.
- 1985. Povodom 1100. obljetnice smrti sv. Metoda Biskupska konferencija objavljuje dokument "Sveti Metod – apostol i učitelj Slavena".
- 1985. U Zagrebu održan 14. interkonfesionalni susret redovnica katoličke Crkve, te pravoslavnih, evangeličkih i reformiranih Crkava.
- 1985. Fakultetsko vijeće Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta na sjednici 14. prosinca 1985. ustanovljuje Institut za ekumensku teologiju i dijalog.
- 1985. Susret kardinala Franje Kuharića sa srpskim patrijarhom Germanom 25. svibnja, povodom 200. obljetnice pravoslavne Crkve u Karlovcu.
- 1987. Kardinal Kuharić 16. veljače posjećuje srpskog patrijarha Germana u Beogradu, a navodi se da je to bio njihov sedmi međusobni susret.
- 1991. Susreti najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, prvo 7. svibnja u Srijemskim Karlovcima, a potom i 24. kolovoza u Slavanskom Brodu.
- 1992. Susret najviših crkvenih izaslanstva predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, 23. rujna, u Ekumenskom institutu u Bossey-u kraj Ženeve.
- 1992. Ekumenski i međureligijski susret izaslanstva predvođenih vrhbosanskim nadbiskupom Vinkom Puljićem, srpskim patrijarhom Pavlom i reis-ul-ulemom hadži efendijom Jakubom Selimoskim, 24.-26. studenog, u Ermatingenu i Zürichu.
- 1994. Susret kardinala Franje Kuharića i nadbiskupa vrhbosanskog Vinka Puljića sa srpskim patrijarhom Pavlom i ruskim patrijarhom Aleksejem II., 17. svibnja 1994., u Sarajevu.
- 1997. U Zagrebu je 23. siječnja održan prvi Susret visokih predstavnika Crkava u Hrvatskoj, na kojem je među ostalim osnovan "Ekumenski koordinacijski odbor Crkava u Hrvatskoj" (EKOCUH) kao interkonfesionalno radno tijelo u kojem surađuju Katolička, Srpska Pravoslavna, Evangelička, Reformirana, Baptistička i Evandeoska crkva.
- 1998. Prvi poratni susret Komisija za dijalog Hrvatske biskupske konferencije i Svetog arhijerejskog sabora Srpske pravoslavne Crkve, 18. studenog, u Zagrebu.
- 2001. U Zagrebu, 5. veljače, održan prvi od ukupno pet do danas održanih

multilateralnih međureligijskih susreta visokih predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj, na kojima uz visoke predstavnike kršćanskih Crkava u Hrvatskoj sudjeluju i predstavnici židovske i islamske vjerske zajednice.

- 2006. Obnovljena dugogodišnja praksa uzajamnog pohađanja izaslanstava Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Pravoslavnog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Beogradu povodom Dana Fakulteta.
- 2006./2007. U Zagrebu se održava Europski susret mladih kao postaja "Hodočašća povjerenja na zemlji", kojega je pokrenula ekumenska zajednica iz Taizea.
- 2007./2008. Odlukama nadležnih fakultetskih vlasti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu Univerziteta u Beogradu pojedine teološke kolegije započinju zajedno predavati katolički i pravoslavni profesori.